Izdajatelj: Republika Slovenija Ref. št. dokumenta: 511-39/2009-MVZT/195
Številka certifikata: 85 07 36 2f 00 Čas podpisa: 13:20, 26.05.2021
Potek veljavnosti: 02.09.2025 Podpisnik: Simona Kustec

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT**

Masarykova cesta 16, 1000 Ljubljana
gp.mizs@gov.si

Številka: 511-39/2009-MVZT/195

Ljubljana, 17. maj 2021

EVA:

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE
gp.gs@gov.si

**ZADEVA: Informacija o dodatnih stroških Republike Slovenije v okviru izgradnje Centra za raziskave z antiprotoni in ioni v Evropi (Center FAIR) in o nameravanem pokritju tranše iz leta 2015 – predlog za obravnavo**

**1. Predlog sklepov vlade:**

Na podlagi šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list Republika Slovenija, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G 65/14 in 55/17) je Vlada Republike Slovenije na … seji pod točko …, dne …….. sprejela naslednji sklep:

1. Vlada Republike Slovenije se je seznanila z informacijo o dodatnih stroških Republike Slovenije v okviru izgradnje Centra za raziskave z antiprotoni in ioni v Evropi (Center FAIR).

2. Vlada Republike Slovenije soglaša, da se dodatne stroške v okviru izgradnje Centra za raziskave z antiprotoni in ioni v Evropi (Center FAIR) iz leta 2015 izplača v letih 2021 in 2022 v dveh delih in pooblašča Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, da izvede vse potrebne postopke za njihovo realizacijo.

mag. Janja Garvas Hočevar
v. d. generalne sekretarke

Sklep prejmejo:
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
- Ministrstvo za zunanje zadeve
- Ministrstvo za finance
- Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo

**2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:**

/

**3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:**

- dr. Mitja Slavinec, državni sekretar
- dr. Tomaž Boh, Generalni direktor Direktorata za znanost
- dr. Albin Kralj, sekretar, Sektor za znanost

**3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:**

/

**4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:**

/

**5. Kratek povzetek gradiva:**

Center za raziskave z antiprotoni in ioni v Evropi (Center FAIR) je bil ustanovljen s strani več držav na podlagi Konvencije o izgradnji in delovanju Centra za raziskave z antiprotoni in ioni v Evropi (Konvencija o FAIR) kot družba z omejeno odgovornostjo po nemškem pravu (FAIR GmbH). Namen ustanovitve je izvajanje dejavnosti javnega interesa, to je za napredek znanosti in raziskovanja. Z zakonom o ratifikaciji Konvencije o izgradnji in delovanju Centra za raziskave z antiprotoni in ioni v Evropi in Sklepne listine konference pooblaščencev za ustanovitev Centra za raziskave z antiprotoni in ioni v Evropi (Uradni list Republika Slovenija, št. 46/11, v nadaljevanju: Zakon o ratifikaciji Konvencije o FAIR) je Republika Slovenija postala ena od pogodbenic Centra FAIR in s tem prevzela obveznost, da bo k stroškom izgradnje Centra FAIR prispevala svoj del v višini 1.18 % predhodno predvidenih gradbenih stroškov Centra FAIR. Zaveza določa prispevek v obliki stvarnega prispevka (»in-kind contribution«), in sicer z razvojem in dobavo raziskovalne opreme za izgradnjo Centra FAIR.
Za izvajanje obveznosti iz Konvencije o FAIR je pristojno resorno ministrstvo za znanost. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport je izvedlo naročilo za razvoj raziskovalne opreme za prispevek Republike Slovenije k izgradnji Centra FAIR in leta 2014 sklenilo Pogodbo o stvarnem prispevku Republika Slovenija za izgradnjo Centra FAIR (Pogodba FAIR IKC), s katero Republika Slovenija določa svoj del obveznosti za razvoj in dobavo raziskovalne opreme pri izgradnji Centra FAIR v vrednosti 12 mio EUR (v cenah iz leta 2005). Zaradi zamud pri izgradnji Centra FAIR, ki niso bile na strani družbenika in izvajalca, ter zaradi objektivnega povečanja materialnih stroškov in stroškov dela, v prvotnih pogodbeno dogovorjenih rokih do leta 2018 vsi mejniki iz tristranske pogodbe še niso bili doseženi v celoti. Dokončna izvršitev obveznosti iz FAIR IKC je bila urejena leta 2020 s sklenitvijo Spremembe št. 1 (amandma št.1), ki je povečala pogodbeno vrednost na končnih 23.904.959,91 EUR (z DDV) in podaljšala realizacijo izvedbe preostalih mejnikov do leta 2024.
Poleg teh prvotno predvidenih finančnih obveznosti v okviru Pogodbe FAIR IKC, v nadaljevanju Vlado Republike Slovenija seznanjamo še z dodatnimi finančnimi obveznostmi, zlasti s tistimi, ki so nastale zaradi zakasnitev in podražitve gradbenih del. Dodatni stroški Centra FAIR so nastali na podlagi objektivnih okoliščin, na katere Ministrstvo ni imelo vpliva. Gre za utemeljene in nujne zahteve na ravni projekta FAIR, ki v skladu s podpisom Konvencije o FAIR družbenikom prinašajo dodatne finančne obveznosti. V 2015 je bil v okviru gradbenih del potrjen primanjkljaj v skupni višini 248 mio EUR, pri čemer je delež Republike Slovenije 1.18 % oziroma 2.9 mio EUR (oboje v cenah iz leta 2005). V letu 2019 pa je bila v okviru ponovne in celovite revizije projekta potrjena skupna ocena vseh dodatnih stroškov, vključno z gradbenimi deli, rezervnimi deli za pospeševalnik, dodatnim osebjem in rezervo (contingency), v višini skupaj 1.136 mio EUR, kar za Republiko Slovenijo predstavlja dodatnih 13.4 mio EUR (oboje v cenah iz leta 2019).
V tej fazi je neposredni cilj najprej naslovitev dodatnih obveznosti iz leta 2015, ki jih nameravamo realizirati v letih 2021 in 2022. V letu 2021 je predvidena realizacija v višini 2.131.791,48 EUR (oziroma 1.373.400,00 EUR v cenah iz leta 2005), v letu 2022 pa še preostanek v višini 2.431.721,14 EUR (oziroma 1.526.600,00 EUR v cenah iz leta 2005), kar je skupaj 4.563.512,62 EUR (oziroma 2.9 mio EUR v cenah iz leta 2005). V naslednji fazi bo sledila še ločena obravnava dodatnih stroškov iz leta 2019, njihova realizacija pa bo odvisna predvsem od proračunskih zmožnosti.

**6. Presoja posledic za:**

| | | |
|---|---|---|
| a) | javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih | DA |
| b) | usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije | NE |
| Naša c) | administrativne posledice | NE |

| | | |
|---|---|---|
| č) | gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij | DA |
| d) | okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki | NE |
| e) | socialno področje | NE |
| f) | dokumente razvojnega načrtovanja:<br>– nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja<br>– razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna<br>– razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij | NE |
| **7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:**<br>(Samo če izberete DA pod točko 6.a.) | | |

| I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | Tekoče leto (t) | t + 1 | t + 2 | t + 3 |
| Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna | | | | |
| Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov | | | | |
| Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna | | | | |
| Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov | | | | |
| Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva | | | | |

**II. Finančne posledice za državni proračun**

**II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:**

| Ime proračunskega uporabnika | Šifra in naziv ukrepa, projekta | Šifra in naziv proračunske postavke | Znesek za tekoče leto (t) | Znesek za t + 1 |
|---|---|---|---|---|
| 3330 - MIZŠ | 3211-09-0005 Podpora raziskovalni infrastrukturi | 570410 Raziskovalna oprema | 2.131.791,48 EUR | 47.862,20 EUR |
| **SKUPAJ: 2.179.653,68 EUR** | | | | |

**II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:**

| Ime proračunskega uporabnika | Šifra in naziv ukrepa, projekta | Šifra in naziv proračunske postavke | Znesek za tekoče leto (t) | Znesek za t + 1 |
|---|---|---|---|---|
| 3330 - MIZŠ | 3330-18-0023 EU aktivnosti na področju znanosti 2020-2024 | 570410 Raziskovalna oprema | | 2.383.858,94 EUR |
| | | | | |
| **SKUPAJ: 2.383.858,94 EUR** | | | | |

**II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:**

| Novi prihodki | Znesek za tekoče leto (t) | Znesek za t + 1 |
|---|---|---|
| | | |
| | | |
| | | |

| | | |
|---|---|---|
| **SKUPAJ: EUR** | | |

**KRATKA OBRAZLOŽITEV:**

V tem vladnem gradivu so obravnavani dodatni stroški v okviru projekta FAIR iz leta 2015, ki jih nameravamo realizirati v letih 2021 in 2022. V naslednji fazi pa bo sledila še ločena obravnava dodatnih stroškov iz leta 2019, njihova realizacija bo odvisna od proračunskih zmožnosti in je ne bo mogoče začeti pred letom 2023.

Predvidena je sledeča finančna dinamika: 2.131.791,48 EUR (oziroma 1.373.400,00 EUR v cenah iz leta 2005) za leto 2021 in 2.431.721,14 EUR (oziroma 1.526.600,00 EUR v cenah iz leta 2005) za leto 2022, kar naša skupaj 4.563.512,62 EUR (oziroma 2.9 mio EUR v cenah iz leta 2005). DDV-ja je v primeru mednarodnega gotovinskega transferja ni potrebno vključevati. Sredstva so zagotovljena v Proračunu Republike Slovenije za leti 2021 in 2022 na proračunski postavki 570410 Raziskovalna oprema, konto 4313 Investicijski transferi privatnim podjetjem in zasebnikom, na projektu številka: 3211-09-0005 Podpora raziskovalni dejavnosti, in 3330-18-0023 EU aktivnosti na področju znanosti 2020-2024.

**7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:**

(Samo če izberete NE pod točko 6.a.)

**8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:**

| | |
|---|---|
| Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:<br>- pristojnosti občin,<br>- delovanje občin,<br>- financiranje občin. | NE |

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:

- Skupnosti občin Slovenije SOS: NE
- Združenju občin Slovenije ZOS: NE
- Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE

Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani:

- v celoti,
- večinoma,
- delno,
- niso bili upoštevani.

Bistveni predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani.

**9. Predstavitev sodelovanja javnosti:**

| | |
|---|---|
| Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja: | NE |

(Če je odgovor NE, navedite, zakaj ni bilo objavljeno.)

(Če je odgovor DA, navedite:

Datum objave: ……

V razpravo so bili vključeni:

- nevladne organizacije,
- predstavniki zainteresirane javnosti,
- predstavniki strokovne javnosti.
- .

Mnenja, predlogi in pripombe z navedbo predlagateljev (imen in priimkov fizičnih oseb, ki niso poslovni subjekti, ne navajajte):

Upoštevani so bili:

| |
|---|
| – v celoti,<br>– večinoma,<br>– delno,<br>– niso bili upoštevani.<br><br>Bistvena mnenja, predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani, ter razlogi za neupoštevanje:<br><br>Poročilo je bilo dano ……..<br><br>Javnost je bila vključena v pripravo gradiva v skladu z Zakonom o …, kar je navedeno v predlogu predpisa.) |

| | |
|---|---|
| **10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:** | NE |
| **11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:** | NE |

**prof. dr. Simona Kustec**
**MINISTRICA**

PRILOGA 1 (jedro gradiva):

- Obrazložitev
- Finančne obveznosti Republike Slovenije v okviru projekta FAIR (tabela)

# OBRAZLOŽITEV

## 1. Uvod

Center za raziskave z antiprotoni in ioni v Evropi (Center FAIR) je eden prvih in finančno največjih projektov v Roadmapu Evropskega strateškega foruma za raziskovalno infrastrukturo (v nadaljevanju: Roadmap ESFRI) in ga je Vlada Republike Slovenije z Načrtom razvoja raziskovalnih infrastruktur 2011–2020 (sklep Vlade Republike Slovenije št. 63000-1/2011/4, z dne 28. 4. 2011; v nadaljevanju: NRRI) umestila med prednostne mednarodne projekte na področju raziskovalne infrastrukture. Ko bo zgrajen (to bo po zadnjih predvidevanjih leta 2026), bo namenjen študiji osnovnih gradnikov materije in razvoja vesolja. V projekt izgradnje te velike mednarodne raziskovalne infrastrukture so poleg Slovenije vključene še: Finska, Francija, Indija, Nemčija (gostiteljica), Poljska, Romunija, Rusija, Švedska in Združeno kraljestvo.

V skladu s 6. členom Konvencije o izgradnji in delovanju Centra za raziskave z antiprotoni in ioni v Evropi s Prilogo Akt o ustanovitvi »Centra za raziskave z antiprotoni in ioni v Evropi GmbH«, ki je bila podpisana 4. oktobra 2010 v Wiesbadnu (št. 511-39/2009/35) (v nadaljevanju: Konvencija o FAIR) in jo je Republika Slovenija ratificirala z Zakonom o ratifikaciji Konvencije o izgradnji in delovanju Centra za raziskave z antiprotoni in ioni v Evropi in Sklepne listine konference pooblaščencev za ustanovitev Centra za raziskave z antiprotoni in ioni v Evropi (Uradni list Republika Slovenija, št. 46/11, v nadaljevanju: Zakon o ratifikaciji Konvencije o FAIR), so se podpisnice Konvencije o FAIR, med njimi tudi Republika Slovenija, zavezale, da bodo prispevale za plačilo stroškov izgradnje Centra FAIR. Predvideni celotni stroški izgradnje Začetne modularne različice (Modularized Start Version – v nadaljevanju: MSV) so bili 1.027 mio EUR (v cenah iz januarja 2005), od česar bo dobro polovico prispevala Nemčija kot gostiteljica infrastrukture. Slovenija se je z mednarodno Konvencijo o FAIR zavezala, da bo v Center FAIR prispevala v višini 1.18% ocenjenih stroškov gradnje, kar znaša ca. 12 milijonov EUR (v cenah iz leta 2005).

Center FAIR je bil ustanovljen kot družba z omejeno odgovornostjo po nemškem pravu za izvajanje dejavnosti javnega interesa (v nadaljevanju: FAIR GmbH). Njen prvobitni namen ni pridobitna dejavnost, ampak napredek znanosti in raziskovanja (3. in 4. člen Akta o ustanovitvi). Republika Slovenija (ki jo zastopa pristojno resorno ministrstvo za znanost) je z ratifikacijo Konvencije o FAIR postala ena od ustanoviteljic Centra FAIR in je 3. 9. 2012 s podpisom Izjave glede Sporazuma o prodaji in prenosu deleža Centra za raziskave z antiprotoni in ioni v Evropi na Republiko Slovenijo in s plačilom zneska v višini 294 EUR, ki ustreza 1.18 % deležu v nominalnem kapitalu družbe (nominalni kapital FAIR GmbH znaša 25.000 EUR), izpolnila vse formalne zahteve, da je postala družbenik družbe FAIR GmbH v deležu 1.18 % v njenem nominalnem kapitalu.

Cilji dolgoročnega sodelovanja Slovenije v Centru FAIR so: (1) uresničevanje neposrednih koristi za gospodarstvo v smislu naročil za izdelavo visokotehnološke opreme za FAIR, (2) koristi za razvoj slovenske znanosti ob sodelovanju v eksperimentih na raziskovalni infrastrukturi, ki jo FAIR omogoča ter (3) koristi za družbo od znanstvenih dognanj in tehnoloških prebojev pri izvajanju raziskovalnih aktivnosti na področju fizike delcev, biokemije, biomedicine in sorodnih področjih.

Center FAIR je trenutno v fazi izgradnje. Sama priprava na gradbena dela (analiza in čiščenje lokacije) so se začela v 2012, izgradnja pa naj bi se v skladu z zadnjimi načrti zaključila v 2026 (prvotni rok za izgradnjo in zagon operativne faze te raziskovalne infrastrukture je bil predviden za 2018). Vzporedno s tem poteka tudi izgradnja osnovne raziskovalne opreme, ki je praktično v celoti pokrita s stvarnimi prispevki partnerskih držav (pospeševalniki, magnetni sistemi) in priprava eksperimentov (ali kolaboracij): APPA, CBM, NUSTAR in PANDA, ki jih financirajo zainteresirane partnerske države.

## 2. Finančne obveznosti Republike Slovenija in načrtovani način njihovega pokritja

Finančne obveznosti Republike Slovenije lahko predstavimo v treh stebrih: (1) obveznosti v skladu s Pogodbo FAIR IKC, (2) dodatni stroški za izgradnjo Centra FAIR in (3) preostali predvideni stroški v okviru projekta FAIR.

### 2.1. Pogodba FAIR IKC

Skladno s Konvencijo o FAIR je Republika Slovenija prevzela obveznost, da bo v Center FAIR prispevala 12 milijonov EUR (v cenah iz januarja leta 2005). Od samega začetka izpolnjuje svojo obveznost s prispevkom stvarnega vložka v Center FAIR, to je razvoja in dobave visokotehnološke raziskovalne opreme po specifikacijah Centra FAIR (komponente sistema diagnostike žarka in kontrolni sistem v pospeševalniku), kar je tudi predmet Pogodbe FAIR IKC.

Na podlagi 3. člena Zakona o ratifikaciji Konvencije o FAIR je bilo za izvajanje obveznosti iz Konvencije o FAIR na začetku pristojno Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo. Kot njegov pravni naslednik za področje raziskovalne dejavnosti je Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (v nadaljevanju: Ministrstvo) za namen izpolnitve obveznosti Republike Slovenije iz Konvencije o FAIR v letu 2011 izvedlo potrebne postopke določitve slovenskega izvajalca na podlagi Javnega e poziva za izraz interesa za izvedbo naročila za razvoj raziskovalne opreme za prispevek Republike Slovenije k izgradnji Centra FAIR in njegova dopolnitev (št. 511-39/2009/47 in št. 511-39/2009/48) in izbralo konzorcij gospodarskih družb, v imenu katerih nastopa Tehnodrom d.o.o.

Z izpolnjevanjem svoje obveznosti je Republika Slovenija začela v letu 2011, in sicer do vključno 2013 na podlagi vsakoletnih bilateralnih pogodb med Republiko Slovenijo in konzorcijem gospodarskih družb (Tehnodrom d.o.o.), saj zaradi postopkov uveljavljanja Konvencije o FAIR v posameznih državah podpisnicah ta do 1. marca 2014 še ni formalno stopila v veljavo, Republika Slovenija pa je z Zakonom o ratifikaciji svoje obveznosti iz Konvencije o FAIR že sprejela. Takoj ko je bilo zaradi uveljavitve Konvencije o FAIR to mogoče, je Ministrstvo, skladno s Sklepom Vlade Republike Slovenije št. 51102-7/2014/6, z dne 6. 11. 2014, sklenilo tripartitno Pogodbo o stvarnem prispevku za izgradnjo Centra FAIR med FAIR GmbH, Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport in Tehnodrom d.o.o. za stvarni prispevek pri izgradnji Centra FAIR (Pogodba FAIR IKC, št. 511-39/2009/127, z dne 14. 11. 2014), ki je ob podpisu predstavljala podlago za realizacijo celotnih prevzetih obveznosti Republike Slovenije iz Konvencije o FAIR. Tudi vse že pred letom 2014 izvedene storitve v obliki razvoja dela raziskovalne opreme so postale njen integralni del.

V času izvajanja Pogodbe FAIR IKC od leta 2014 do leta 2019 pa se je pojavilo povišanje celotnih stroškov izgradnje Centra FAIR, tudi pospeševalnika in z njim povezane opreme kot predmeta Pogodbe FAIR IKC. Dodani stroški so nastali najprej zaradi samega podaljšanja časovnega načrta za izgradnjo Centra FAIR, novih dodatnih zahtev FAIR GmbH in drugih nepredvidenih stroškov, ki sicer niso bili na strani družbenika in izvajalca, so pa bili v skladu s Konvencijo o FAIR odgovornost družbenika. Ključni razlog za to je bilo objektivno povečanje materialnih stroškov in stroškov dela za izvedbo prvotnih specifikacij, pri čemer je predstavljala pomembno zunanjo okoliščino za zaostritev gradbenih standardov za jedrske objekte v Nemčiji ter posledično zakasnitev in podražitev gradbenih del tudi nesreča v japonski jedrski elektrarni Fukušima-Daiči v marcu 2011. Tako v prvotnih pogodbeno dogovorjenih rokih do leta 2018 vsi mejniki iz tristranske pogodbe še niso bili doseženi ali niso bili doseženi v celoti, zato tudi ni mogel biti opravljen končni prevzem celotnega predmeta pogodbe. Ministrstvo je na podlagi navedenega presojalo posledice podražitev na Pogodbo FAIR IKC ter jih s Sklepom št. 511-39/2009/163, z dne 17. 10. 2019, o uskladitvi obveznosti Republike Slovenije kot pogodbenice FAIR spoznalo kot utemeljene. Posledično je bila skladno s Sklepom Vlade Republike Slovenije št. 51102-17/2019/3, z dne 19. 12. 2019, urejena dokončna izvršitev predmeta Pogodbe FAIR IKC, in sicer s sklenitvijo amandmaja (Sprememba št. 1) k Pogodbi FAIR IKC (št. 511-39/2009/174, z dne 31. 1. 2020), v katerem so bili opredeljeni dodatni nujni stroški v okviru Pogodbe FAIR IKC. Predmetna sprememba je na Pogodbi FAIR IKC zadnja, uskladitev iz istega

naslova ni več predvidena in s tem upravičena. Ob upoštevanju navedenega je bilo Pogodbo FAIR IKC potrebno podaljšati do konca leta 2024 in uskladiti pogodbeno vrednost na 19.646.142,01 EUR (brez DDV) oziroma 23.904.959,91 EUR (z DDV). Do vključno 2020 so bili realizirani prispevki v skupni višini 23.324.480,24 EUR.

## 2.2 Dodatni stroški za izgradnjo Centra FAIR

Poleg že predstavljenih in ustrezno reguliranih dodatnih stroškov v okviru stvarnega prispevka pri izgradnji visokotehnološkega dela Centra FAIR (pospeševalnik), ki so se pojavili v okviru implementacije Pogodbe FAIR IKC in so bili ocenjeni kot posledica naravnega razvoja projekta (pričakovani objektivni razlogi za podražitve), po drugi pa tudi kot posredna posledica omenjenih zakasnitev na ravni gradbenih del (nepričakovani vidik, ki ga je FAIR deloma prevzel kot svoje breme), je bila s strani Sveta FAIR potrjena tudi potreba po dodatnih sredstva za sama gradbena dela (lokacija, zgradbe, osebje), in sicer prva faza podražitev v letu 2015 ter druga faza podražitev v letu 2019 kot posledica temeljite revizije skupnih stroškov za izgradnjo Centra FAIR in obnovljenih zavez družbenikov za ohranitev polne Začetne modularne različice (MSV) te raziskovalne infrastrukture.

V 2015 je bil v okviru gradbenih del potrjen primanjkljaj v skupni višini 248 mio EUR in določen nov stroškovni limit za MSV v višini 1,357 mio EUR. Pri tem je 1.18 % delež Slovenije pri dodatnih stroških 2.9 mio EUR (vsi zneski v cenah iz leta 2005).

V letu 2019 je mednarodni ekspertni Odbor za pregled napredka in stroškov projekta FAIR Svetu FAIR podal zadnjo konsolidirano oceno vseh dodatnih stroškov v višini skupaj 880 mio EUR (v cenah iz leta 2019), od tega je bila večina, to je kar 550 mio EUR, identificirana v okviru gradbenih del. Vsi ocenjeni stroški so bili do tedaj tudi še brez upoštevanja dodatnih nepredvidljivosti in potencialnih rezerv (contingency), pri čemer je odbor predlagal, da se za ta vidik realno upošteva še dodatnih 10 % od celotnih stroškov izgradnje oziroma 256 mio EUR. V poročilu so upoštevni tudi rezervni deli za pospeševalnik, ki so ocenjeni na dodatnih 30 mio EUR in pa dodatni stroški za osebje v višini 85 mio EUR. Ocenili so še, da bi vsako nadaljnje leto zamud po letu 2025, prineslo še vsaj 50 mio EUR dodanega primanjkljaja. Glede reševanja nastale finančne luknje je Svet FAIR po preučitvi različnih scenarijev na koncu ponovno potrdil opcijo, da se ohrani polna MSV in stroške razdeli med družbenike v skladu z njihovim deležem iz Konvencije o FAIR, kar torej za Slovenijo pomeni 1.18 % oziroma 13.4 mio EUR (v cenah iz leta 2019).

Tabelarični prikaz naraščanja skupnih stroškov izgradnje centra FAIR od 2010 do 2019 (brez in-kind vložkov partnerskih držav):

| | **FAIR lokacija in zgradbe** | **FAIR pospeševalnik + rezervni deli** | **FAIR eksperimenti** | **FAIR osebje in tekoči stroški** | **SKUPAJ** |
|---|---|---|---|---|---|
| **Izgradnja MSV v skladu s konvencijo v 2010** | | | | | 1.027 mio EUR (v cenah 2005) |
| **Stanje po prvi reviziji stroškov v 2015** | + 248 mio EUR | | | | 1.357 mio EUR (v cenah 2005) |
| **Stanje po drugi (končni) reviziji stroškov v 2019** | + 550 mio EUR | + 215 mio EUR<br>+ 30 mio EUR | | + 85 mio EUR | 2.493 mio EUR<br>+ 1.136 mio EUR<br>= 880+256 cont.<br>(v cenah 2019) |

Če povzamemo, ima Republika Slovenija trenutno odprte sledeče dodatne obveznosti za pokritje stroškov izgradnje Centra FAIR: (1) podražitev iz leta 2015 v višini 2,9 mio EUR, kar predstavlja 1.18 % delež v okviru skupnih stroškov te podražitve v višini 248 mio EUR (vsi zneski v cenah iz leta 2005) in (2) podražitev iz leta 2019 v višini 13.4 mio EUR, to je 10,38 mio EUR dodatnih stroškov in 3,02 mio EUR rezerve (contingency), kar predstavlja 1.18 % delež od skupnih stroškov te podražitve v višini 1136 mio EUR, to je 880 mio EUR dodatnih stroškov + 256 mio EUR (contingency) (vsi zneski so v cenah iz leta 2019). V prvi fazi je neposredni cilj naslovitev

dodatnih obveznosti iz leta 2015, ki jih nameravamo realizirati v letih 2021 in 2022. V naslednji fazi pa bo sledila še ločena obravnava dodatnih stroškov iz leta 2019, katerih realizacija bo odvisna od proračunskih zmožnosti, v nobenem primeru pa je ne bo mogoče začeti pred letom 2023.

### 2.3 Preostali predvideni stroški v okviru projekta FAIR

Od samega začetka so bila predvidena obveznost družbenika tudi operativni stroški, ki so bili v različnih simulacijah za Republiko Slovenijo, v skladu z njenim deležem v FAIR GmbH in aktivnostjo v eksperimentih, ocenjeni med 1.6 in 2 mio EUR letno. Odločitev glede končnega modela za določitev operativnih stroškov v okviru FAIR še ni bila sprejeta, tudi zato, ker se je začetek obratovanja v zadnjih letih ves čas zamikal. Začetek obratovanja Centra FAIR je trenutno predviden po letu 2026.

Za namen projekta FAIR so v Sloveniji zagotovljena tudi sredstva za sodelovanje raziskovalne skupine iz IJS v eksperimentu NUSTAR, in sicer trenutno v okviru infrastrukturnega programa IJS na ARRS v višini 150.000 EUR letno.

Podroben tabelarični prikaz vseh že realiziranih in vseh še predvidenih finančnih obveznosti Republike Slovenije je tudi priloga tega gradiva.

## 3. Finančne posledice in dinamika načrtovane realizacije dodatnih stroškov iz leta 2015

V 2015 je bil v okviru gradbenih del torej potrjen primanjkljaj v skupni višini 248 mio EUR in določen nov stroškovni limit za skupno MSV v višini 1,357 mio EUR. Pri tem znaša 1.18 % delež Slovenije pri dodatnih stroških 2.9 mio EUR (vse v cenah iz leta 2005).

Republika Slovenija je tako kot preostale partnerske države (družbeniki) delila skrbi glede finančnih težav v okviru projekta FAIR in se odzivala na različne scenarije za sanacijo in nadaljevanje projekta FAIR, ki jih je pripravil menedžment FAIR. Pri tem je tudi soglašala z ostalimi partnerskimi državami, da je MSV najboljša rešitev v znanstvenem in finančnem smislu, sploh ob upoštevanju že do sedaj vloženega dela in denarja v ta projekt. Tako je tudi ves čas priznavala svoje obveznosti v okviru projekta FAIR, tudi nenačrtovane obveznosti glede dodatnih stroškov za gradbena dela. Zlasti kar zadeva podražitev iz leta 2019, skupaj še z nekaterimi drugimi partnerskimi državami ni mogla takoj dati neposrednih formalnih zavez za pokritje teh novo nastalih stroškov, saj to ni bilo v skladu s proračunskimi zmožnostmi in načrtovanjem. Pri tem je imela zadržke tudi glede s strani menedžmenta FAIR pričakovanega načina in časovne dinamike realizacije, pa tudi objektivne težave pri rednem načrtovanju oziroma kratkoročnemu zagotavljanju dodatnih sredstev za potrebe projekta FAIR v proračunu, še posebej, ker gre za nesorazmerno velika dodatna sredstva, ki bi jih bilo potrebno že več let načrtovati. V letih 2019 in 2020 temu vidiku niso bile v prid tudi nove okoliščine, ki jih je povzročila pandemija COVID-19. Prevzem dodatnih stroškov za gradbena dela je predstavljal tudi politično težavo, saj sama gradbena dela od začetka sodelovanja Republike Slovenije v projektu FAIR nikoli niso bila predmet financiranja z njene strani, pri tem ni nikoli neposredno sodelovala in tudi ne imela vpliva na sam potek dogodkov.

Pri nas je bila v zadnjih letih v okviru projekta FAIR tako v ospredju predvsem zagotovitev sredstev za implementacijo Pogodbe FAIR IKC in vzporedno ni bilo mogoče ustrezno naslavljati še drugih dodatnih obveznosti. Tako smo ves čas zagovarjali fazni pristop oziroma zaporedno reševanje odprtih vprašanj. Poleg tega smo tudi zagovarjali naše prvotne cilje in politične zaveze glede sodelovanja v projektu FAIR ter konsistentnost z že izvedenimi pravnimi akti in drugimi odločitvami, zlasti kar zadeva uresničevanje neposrednih koristi za slovensko gospodarstvo v smislu naročil za izdelavo visokotehnološke opreme za FAIR kot stvarni prispevek pri izgradnji Centra FAIR. Zato so predstavniki slovenskega družbenika na ravni Sveta FAIR, pa tudi neposredno z menedžementom FAIR in predstavniki Tehnodrom d.o.o. ves čas intenzivno iskali ustrezne rešitve glede možnosti realizacije dodatnih sredstev kot stvarnega prispevka ali drugih možnih načinov udeležbe za sodelujoča slovenska visokotehnološkia podjetja. Tudi FAIR GmbH

je ves čas izkazoval potrebe in interes za sodelovanje s Tehnodrom d.o.o. tudi izven okvirov Pogodbe FAIR IKC in tvorno sodeloval pri iskanju rešitev, ki bi bile v korist vsem trem stranem.

Do bolj konkretnega dogovora glede dodatnih sredstev iz leta 2015 med Ministrstvom in FAIR GmbH je tako prišlo šele v začetku leta 2021, ko sta tudi podpisala Pismo o nameri (št. 511-39/2009/183, z dne 6. 4. 2021), ki izkazuje komplementarnost interesov in potreb obeh strani. V njem je Ministrstvo kot slovenski družbenik potrdilo svojo zavezo za pokritje dodatnih stroškov iz leta 2015, FAIR GmbH pa prepoznal zahteve slovenskega družbenika, predvsem da je njegova temeljna prioriteta spodbujanje raziskav in slovenske visokotehnološke industrije, ter tudi potrdil svoje potrebe po nadaljnjem sodelovanju na področjih kontrolnega sistema in diagnostike žarka. Ministrstvo načrtuje zagotoviti dodatna sredstva v dveh obrokih, in sicer prvega v letu 2021 in preostanek v letu 2022, FAIR pa bo ta sredstva uporabil v razpisih za dodatne potrebe v okviru izgradnje pospeševalnika in povabil Tehnodrom d.o.o k oddaji ponudb. Namen obeh strani je, da se dodatna sredstva Republike Slovenije za pokritje primanjkljaja iz leta 2015 vložijo v slovenski visokotehnološki sektor, ki ga zastopa Tehnodrom d.o.o. Pri tem je namen obeh strani tudi gospodarna raba finančnih sredstev, kar pomeni tudi koriščenje možnih davčnih olajšav, ki bi jih tak postopek prinesel. Obe strani si po najboljših močeh prizadevati najti rešitev v skladu z zakonskimi predpisi.

Načrtovana finančna dinamika za realizacijo dodatnih sredstev iz leta 2015 je sledeča:

| Leto | Indeksiran znesek | Znesek 2005 | Faktor indeksacije |
|---|---|---|---|
| **2021** | **2.131.791,48 EUR** | 1.373.400,00 EUR | 1,5522 |
| **2022** | **2.431.721,14 EUR** | 1.526.600,00 EUR | 1,5929 |
| **Skupaj** | **4.563.512,62 EUR** | 2.900.000,00 EUR | |

Pri izračunu je upoštevan faktor indeksacije za gotovinske transferje, ki je bil potrjen v odločitvi Sveta FAIR št. XXII.9.8:

| Year | Escalation Factor |
|---|---|
| 2005 | 1,0000 |
| 2008 | 1,1638 |
| 2009 | 1,1035 |
| 2010 | 1,1375 |
| 2011 | 1,2036 |
| 2012 | 1,2196 |
| 2013 | 1,2266 |
| 2014 | 1,2243 |
| 2015 | 1,2107 |
| 2016 | 1,3639 |
| 2017 | 1,3996 |
| 2018 | 1,4363 |
| 2019 | 1,4739 |
| 2020 | 1,5126 |
| 2021 | 1,5522 |
| 2022 | 1,5929 |
| 2023 | 1,6346 |
| 2024 | 1,6774 |
| 2025 | 1,7214 |

Končna indeksirana cena za leto 2021 znaša 2.131.791,48 EUR (oziroma 1.373.400,00 EUR v cenah iz leta 2005), za leto 2022 pa 2.431.721,14 EUR (oziroma 1.526.600,00 EUR v cenah iz leta 2005), kar je skupaj 4.563.512,62 EUR (oziroma 2.9 mio EUR v cenah iz leta 2005). DDV-ja v primeru mednarodnega gotovinskega transferja ni potrebno vključevati. Sredstva so zagotovljena v Proračunu Republike Slovenije za leti 2021 in 2022 na proračunski postavki 570410 Raziskovalna oprema, konto 4313 Investicijski transferji privatnim podjetjem in zasebnikom, na projektu številka: 3211-09-0005 Podpora raziskovalni dejavnosti in 3330-08-0023 EU aktivnosti na področju znanosti 2020-2024.

**4. Zaključek:**

Realizacija dodatnih stroškov iz leta 2015 za izgradnjo Centra FAIR predstavlja naslednji korak v nizu izpolnjevanja obveznosti Republike Slovenije v okviru projekta FAIR. Potem ko je Republika Slovenija z ratifikacijo Konvencije o FAIR uradno potrdila svojo zavezo za sodelovanje v tem projektu, postala družbenik FAIR GmbH in podpisala Pogodbo FAIR IKC, ki je v sklepni fazi implementacije, je potrebno glede na spremenjene objektivne okoliščine v okviru projekta FAIR ustrezno nasloviti tudi druge prevzete obveznosti.

Dodatni stroški pri izgradnji Centra FAIR so nastali na podlagi objektivnih okoliščin, na katere Ministrstvo ni imelo vpliva. Zahteva je utemeljena, nujna in predstavlja obveznosti, ki jih je Republika Slovenija prevzela s podpisom Konvencije o FAIR. Po seznanitvi s tem gradivom je Vlada Republike Slovenije naprošena, da soglaša, da se dodatne stroške v okviru izgradnje Centra FAIR iz leta 2015 izplača v dveh delih v letih 2021 in 2022 ter da pooblasti Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, da izvede vse potrebne postopke za njihovo realizacijo.

S predmetnim vladnim gradivom seznanjamo Vlado Republike Slovenije s celotnimi prvotnimi in dodatnimi finančnimi obveznostmi v okviru projekta FAIR. Neposredni cilj v tej fazi pa je naslovitev dodatnih obveznosti iz leta 2015, ki jih nameravamo realizirati v letih 2021 in 2022. Obravnava dodatnih stroškov iz leta 2019 bo predmet dodatnega ločenega postopka, sama realizacija pa glede na proračunske zmožnosti in druge okoliščine predvidoma ne bo možna pred letom 2023.

## FINANČNE OBVEZNOSTI REPUBLIKE SLOVENIJE V OKVIRU PROJEKTA FAIR

| Proračunsko leto | Plačilo | Datum plačila | Predmet |
|---|---|---|---|
| 2011 | 3.000.000,00 | 16.12.2011 | Bilateralna pogodba MIZŠ – Tehnodrom, naknadno integrirana v Pogodbo FAIR IKC |
| 2012 | 800.000,00 | 2.11.2012 | Bilateralna pogodba MIZŠ – Tehnodrom, naknadno integrirana v Pogodbo FAIR IKC |
| 2013 | 2.105.820,04 | 2.12.2013 | Bilateralna pogodba MIZŠ – Tehnodrom, naknadno integrirana v Pogodbo FAIR IKC |
| 2014 | 1.020.402,00 | 18.12.2014 | Pogodba FAIR IKC |
| 2015 | 1.500.000,00 | 17.08.2015 | Pogodba FAIR IKC |
| 2015 | 1.020.402,00 | 30.11.2015 | Pogodba FAIR IKC |
| 2016 | 2.520.402,00 | 8.06.2016 | Pogodba FAIR IKC |
| 2016 | 852.888,86 | 21.11.2016 | Pogodba FAIR IKC |
| 2017 | 2.520.402,00 | 29.05.2017 | Pogodba FAIR IKC |
| 2018 | 1.066.169,70 | 28.05.2018 | Pogodba FAIR IKC |
| 2018 | 506.239,00 | 7.06.2018 | Pogodba FAIR IKC |
| 2018 | 740.316,74 | 7.06.2018 | Pogodba FAIR IKC |
| 2018 | 148.840,00 | 7.06.2018 | Pogodba FAIR IKC |
| 2018 | 58.836,56 | 13.12.2018 | Pogodba FAIR IKC |
| 2019 | 3.420.223,01 | 2.09.2019 | Pogodba FAIR IKC |
| 2020 | 200.000,00 | 31.07.2020 | Pogodba FAIR IKC |
| 2020 | 1.843.538,34 | 31.07.2021 | Pogodba FAIR IKC |
| 2021 | 203.036,06 | 10.05.2021 | Pogodba FAIR IKC |
| | **23.527.516,31** | **SKUPAJ DOSEDANJA REALIZACIJA POGODBE FAIR IKC** | |
| 2022 | 230.528,76 | Predvidena dinamika po aneksu 4 Pogodbe FAIR IKC (preostanek realizacije Pogodbe FAIR IKC) | |
| 2023 | 77.548,08 | | |
| 2024 | 69.366,76 | | |
| | **23.904.959,91** | **SKUPAJ ŽE PREVZETE OBVEZNOSTI PO POGODBI FAIR IKC** | |
| **Dodatne finančne obveznosti – dodatni stroški iz leta 2015 - predmet Vladnega gradiva** | | | |
| 2021 | 2.131.791,48 | Na podlagi revizije iz 2015 je bil ugotovljen primanjkljaj gradbenih del v skupni vrednosti 248 mio EUR, delež RS pri tem 1,18 %, to je 2,9 mio EUR po cenah iz leta 2005. Pri izračunu v tekoče cene je upoštevan faktor indeksacije za gotovinske transfere, tako da znaša delež RS 4,6 mio v tekočih cenah. Glede na načrtovana sredstva v finančnem načrtu ministrstva bomo pokrili v dveh proračunskih letih. | |
| 2022 | 2.431.721,14 | | |
| | **4.563.512,62** | **SKUPAJ DODATNI STROŠKI IZ LETA 2015** | |
| **Dodatne finančne obveznosti – dodatni stroški iz leta 2019** | | | |
| 2023 in v naslednjih letih | **14.111.866,50*** | Iz revizije projekta v letu 2019 izhaja primanjkljaj 1136 mio EUR, v deležu 1,18 % za RS pomeni dodatnih 13,4 mio EUR v cenah iz leta 2019. V tekočih cenah znaša to (indikativno) 14.111.866,50; *dejanski stroški bodo odvisni od leta njihove realizacije , pri tem vemo le, da to ne bo pred 2023, kdaj dejansko in razrez po letih še ni znan. | |
| **Operativni stroški** | | | |
| 2027 in v naslednjih letih | 1.6 do 2 mio* | *Ocena stroškov, ki še niso formalno določeni. | |
| | **42.580.339,03** | **SKUPAJ TRENUTNA VREDNOST IZGRADNJE CENTRA FAIR BREZ OPERATIVNIH STROŠKOV** | |